

УДК 811.1/2

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-216-21>**ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ
В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ:
ЗІСТАВНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ****PHRASEOLOGICAL UNITS OF LATIN ORIGIN
IN THE ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES:
A CONTRASTIVE AND CULTURAL ASPECT****Жовновач Т. А.,***orcid.org/0000-0003-1037-4383**Scopus-Author ID: 57374191100**старший викладач кафедри менеджменту
та соціально-гуманітарних дисциплін,**Черкаська філія Приватного закладу вищої освіти «Європейський університет»***Глущенко А. В.,***orcid.org/0000-0002-1190-7316**викладач кафедри іноземних мов,
Навчально-науковий інститут**Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького***Трубенко І. А.,***orcid.org/0000-0002-5802-2929**кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов**Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*

У статті досліджується фразеологізми англійської та української мов крізь призму латинської спадщини. Розглянуто певні ідіоми та прислів'я як особливі мовні одиниці, що мають ідіоматичне значення, характеризуються стійкістю, відтворюваністю та є носіями культурно-історичної пам'яті народу. Фразеологізми розглядаються як лексико-семантичні єдності, значення яких не виводиться з окремих компонентів, але формується в межах усталеної мовної традиції. У дослідженні проаналізовано наукові підходи до визначення фразеологічної одиниці, окреслено її основні ознаки (відтворюваність, стабільність, ідіоматичність) та наголошено на ролі фразеології як носія культурної пам'яті. Метою наукової розвідки є виявлення ролі та значення латинських прислів'їв і ідіом у формуванні фразеологічних систем англійської та української мов. У фразеології вищезгаданих мов склалися свої системи сталих мовних символів, що відбивають найбільш важливі поняття в наочних образах. Сукупність значень, втілена у мовних символах, має універсальний характер. Набувають символічного значення, як правило, назви найбільш відомих звичних для людини реалій: знарядь праці, рослин, тварин, природних явищ. Матеріалом дослідження слугували прислів'я, ідіоми з компонентами флори та фауни, відібрані зі словників латинської, англійської та української мов, а також приклади їх сучасного функціонування в англійськомовних соціальних мережах за останні п'ять років. У роботі здійснено зіставний аналіз прислів'їв із зоонімними та флористичними компонентами, що ґрунтуються на універсальних образах природи й водночас відображають національно-культурну специфіку. Виявлено спільні та відмінні образи, семантичні паралелі й культурно зумовлені особливості. Доведено, що значна частина латинських висловів зберегла своє семантичне ядро в англійській та українській мовах, адаптувавшись до їхніх мовних норм. Результати засвідчують певний вплив латинської мови на формування фразео-

© Жовновач Т. А., Глущенко А. В., Трубенко І. А., 2026

Стаття поширюється
на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

логічних систем англійської та української мов і підтверджують актуальність прислів'їв у сучасному цифровому дискурсі. Дослідження підкреслює міжкультурну спадкоємність фразеології та окреслює перспективи подальших студій у галузі зіставної фразеології та культурної лінгвістики. Отримані результати підтверджують важливу роль фразеологізмів як засобу міжкультурної комунікації та перспективність подальших зіставних фразеологічних досліджень.

Ключові слова: фразеологізм, ідіома, прислів'я, латинська мова, англійська мова, українська мова, міжкультурні запозичення, зооморфізми, флористичні компоненти.

The article explores phraseological units of the English and Ukrainian languages through the prism of Latin heritage. Selected idioms and proverbs are examined as specific linguistic units that possess idiomatic meaning, are characterized by stability and reproducibility, and function as carriers of a people's cultural and historical memory. Phraseological units are interpreted as lexico-semantic unities whose meanings cannot be derived from their individual components but are formed within established linguistic traditions. The study analyzes scholarly approaches to defining the concept of a phraseological unit, outlines its key features (reproducibility, stability, idiomaticity), and emphasizes the role of phraseology as a repository of cultural memory. The aim of the research is to identify the role and significance of Latin proverbs and idioms in shaping the phraseological systems of the English and Ukrainian languages. Within the phraseology of the languages under consideration, distinct systems of stable linguistic symbols have developed, reflecting the most significant concepts through vivid imagery. The set of meanings embodied in such linguistic symbols is largely universal. As a rule, symbolic value is acquired by names denoting the most familiar and customary realities of human life, such as tools, plants, animals, and natural phenomena. The research material consists of proverbs and idioms containing zoonymic and floristic components, selected from Latin, English, and Ukrainian dictionaries, as well as examples of their contemporary usage in English-language social media over the past five years. The study employs a comparative analysis of proverbs with animal- and plant-related components, which are based on universal images of nature while simultaneously reflecting national and cultural specificity. Common and divergent images, semantic parallels, and culturally conditioned features are identified. It is demonstrated that a substantial number of Latin expressions have preserved their semantic core in both English and Ukrainian, having adapted to the linguistic norms of these languages. The findings indicate a tangible influence of Latin on the formation of the phraseological systems of English and Ukrainian and confirm the continued relevance of proverbs in contemporary digital discourse. The study highlights the intercultural continuity of phraseology and outlines prospects for further research in the fields of contrastive phraseology and cultural linguistics. The results obtained confirm the important role of phraseological units as a means of intercultural communication and the перспективність of further comparative phraseological studies.

Key words: phraseological unit, idiom, proverb, Latin language, English language, Ukrainian language, intercultural borrowings, zoomorphisms, floristic components.

Постановка проблеми. Кожна мова має власний корпус усталених мудрих висловів, які надають поради щодо способу життя та передають базові ідеї, принципи й цінності певної культури. Вони є складовою частиною нашого мовленнєвого доробку, а також традицій народу. Ці фразеологічні одиниці мають велике значення для мовної комунікації та для розвитку національної мови. Такі вислови називають *ідіомами*, а у разі більш розгорнутої форми – *прислів'ями*. Ці словосполучення характеризуються наявністю *переносного (фразеологічного) значення*, яке не завжди впливає з буквального значення окремих компонентів. Фразеологізми можна вважати витворами словесного мистецтва, адже в них слова, поєднуючись, здатні створювати несподівані образи. Фразеологічні одиниці є лексикалізованими сполученнями слів, які ніби прагнуть поєднатися в одну лексему, але у той же час ще не втратили форми словосполучення [1, с. 82]. У сучасній мовознавчій науці існує більш ніж два десятки визначень фразеологічної одиниці. Для прикладу, вітчизняний учений К. С. Бондарчук [2] вважає фразеологізми стійкими нерозкладними сполученнями слів [2, с. 19]. У Словнику фразеологізмів української мови фразеологізми визначено як своєрідні мовні знаки, які становлять основу обличчя кожної мови, виявляючи специфічний національний колорит [3, с. 3]. Відповідно до дефініції, поданої в «Словнику лінгвістичних термінів», фразеологізм – це лексико-граматична єдність двох і більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, але неподільна лексично стійка за своїм складом і структурою, яка, маючи цілісне значення, відтворюється в мові [4, с. 324–325].

Фразеологія мови – це не просто набір стійких висловів, усталених словосполучень чи крилатих слів, а це скарбниця культурного досвіду та історичної пам'яті народу, яка заслуговує на ґрунтовний аналіз. Стійкі мовні конструкції, що використовуються в повсякденному спілкуванні, відбивають не лише лінгвістичні здобутки, а й культурні, соціальні, а інколи й політичні реалії суспільства, у якому вони виникли. Зокрема, фразеологізми виражають колективне несвідоме, утілюючи в собі глибинні уявлення про світ і людські цінності. Їх аналіз відкриває можливості для глибшого розуміння менталітету та світогляду, що склалися в різних культурних контекстах [5, с. 147]. У цьому дослідженні тлумачимо фразеологізм як семантичну єдність принаймні двох слів, значення якої не можна вивести із значення кожного окремого слова. При цьому усвідомлюємо, що такі усталені єдності відповідають таким вимогам як відтворюваність, стабільність компонентів та ідіоматичність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами фразеології займалися багато українських та зарубіжних науковців. Зокрема, серед вітчизняних мовознавців можна згадати дослідження Л.Г. Скрипник [6], К.Т. Баранцева [7], Ж.В. Колоїз [8]. Фразеологію англійської мови досліджував Д. Сінклер [9], британський лінгвіст, один із піонерів корпусної лінгвістики, який досліджував фразеологізми в контексті ідіоматики та колокацій. Розамунда Мун [10] є авторкою робіт з фразеології, зокрема "*Fixed Expressions and Idioms in English*", де аналізувала структуру та семантику фразеологізмів. У сучасному світі ідіоми використовуються в різних сферах діяльності, включаючи політику, економіку та рекламу. Вони завжди залишатимуться важливою складовою мови та культури кожного народу. І через це питання її вивчення завжди буде актуальним.

Мета дослідження. Метою даної наукової розвідки є дослідження *прислів'їв* та ідіом, які перейшли з латинської мови у систему фразеології англійської та української мов з метою виявлення їх ролі та значення в культурі та мовленні двох народів. Матеріалом дослідження є фразеологізми латинської, англійської і української мови, виокремлені методом суцільної вибірки зі словника Latin Phrase-Book. Project Gutenberg. 2024 [11], Oxford Dictionary of Proverbs. Oxford University Press, 2015 [12], Англо-українського фразеологічного словника. Київ: Знання, 2005 [7]. Проаналізували *прислів'я*, які входять до латинської спадщини сучасної фразеологічної системи англійської мови, і визначити які з них найчастіше вживалися за останні 5 років в англомовних соцмережах. Матеріалом дослідження є соціальні мережі Facebook, Instagram, Twitter API [13].

Виклад основного матеріалу. Виникнення фразеологічних одиниць є результатом відображення картини світу певним народом, його сприйняття навколишнього середовища і особливостей національної культури. Саме це і зумовлює національно-культурну природу фразеологічних одиниць. Вербалізовано інтерпретуючи навколишнє середовище, народи світу демонструють власне розуміння того, що відбувається навколо, вкладаючи в нього особливий смисл – часто зрозумілий лише для представників того чи іншого народу. Адже в таких вербалізованих елементах часто втілено національний характер, історичну спадщину, менталітет тощо [14, с. 91].

Опанування ідіом є необхідною умовою повноцінного розуміння будь якої мови в її реальному, повсякденному функціонуванні, оскільки вони широко використовуються в усному та писемному мовленні. Ідіома розглядається як стійке словосполучення, що може вживатися як у буквальному значенні окремих компонентів, так і, переважно, у переносному значенні. Найбільш вживаними ідіомами, як вважається більшістю науковців, є прислів'я. Прислів'ям вважається стійке узагальнююче висловлювання, що має переносне значення. Вони завжди відображають якусь загальну істину. Як і інші мови, англійська і українська мови мають велику кількість ідіом, кожна з яких характеризується усталеним значенням. Обидві мови мають спільні корені, хоча належать до різних гілок (англійська до германської, українська до слов'янської). Хоча англійська – аналітична мова (використовує службові слова, порядок

слів і аналітичні форми для вираження граматичних значень), а українська – синтетична мова (використовує закінчення, префікси, суфікси та інші морфемні зміни для передачі граматичних значень) обидві мають щось спільне, а саме:

1. Наявність флексій. Обидві мови використовують закінчення, але в українській вони грають набагато важливішу роль.

2. Частини мови. Іменники, дієслова, прикметники тощо, хоча їх функції можуть відрізнятися.

3. Використання службових слів. Прийменники, сполучники, частки – навіть у синтетичній українській мові вони є, хоча грають меншу роль, ніж у англійській.

Англійська мова більше покладається на порядок слів і допоміжні слова, тоді як українська – на відмінки, закінчення та внутрішні зміни слів. Однак обидві мови мають спільні риси, пов'язані з їх індоєвропейським походженням [15, с. 256].

Англійська мова, різномісна й плинна, поглинула в себе елементи від римських і норманських завойовників, а пізніше від широкого кола колоніальних культур. Це відбилося у фразеології, яка містить широкий спектр відсилань до мореплавання, війни та міжнародної торгівлі. Українська мова з її давньослов'янським корінням і наскрізним впливом інших культур і мов, зокрема польської, турецької, і навіть монгольської, відобразила у своїй фразеології багатогранну путь національного розвитку. Вислови, які мають глибокі історичні корені, зберегли своє значення до сучасних днів. Ці різномірні мови збагатили свої фразеологічні системи через унікальні історичні шляхи, у яких переплелися боротьба за незалежність, колоніальні здобутки, війни, мир і культурний обмін. Фразеологічні одиниці цих мов є свідченням соціальної та культурної динаміки, яка змінила й продовжує змінювати їхні суспільства [5, с. 147].

Важливим джерелом ідіом української та англійської мови є запозичення з однієї з класичних мов, а саме з латинської. Наприклад, «*Res ipsa loquitur*» – «Діло красномовніше за слова», «*Quigladum ferit, gladio perit*» – «Хто меч носить, той від меча і загине», «*Quot homines, tot sententiae*» – «Скільки людей, стільки й думок». Останній вислів належить перу римського драматурга Теренція, як і багато інших [16, с. 21]. Латинська мова відіграла надзвичайно важливу роль в античному світі і у добу Середньовіччя, і мала значний вплив на політичне, культурне та інтелектуальне життя європейської цивілізації. Латина виконувала функцію мови міжкультурного спілкування. У процесі територіальної експансії Риму латинська мова поширювалася серед різних народів Європи, Північної Африки та Малої Азії, поступово асимілюючи з місцевими мовами, що сприяло культурній інтеграції та формуванню спільного цивілізаційного простору. Латинська мова слугувала основною мовою науки та освіти. Вона була мовою викладання у перших університетах Європи (Париж, Болонья, Оксфорд). Всі наукові трактати з філософії, медицини, математики, астрономії та права писалися латиною, що забезпечувало можливість міжнародного обміну знаннями. Внаслідок цього значна кількість ідіом – прислів'їв з латини потрапила в англійську і в українську мови.

Серед англійських ідіом є такі, які були запозичені з латини майже без змін. Наприклад:

1. Латина: *Carpe diem*. Англійська: *Carpe diem*. Українська: *Лови мить*.

2. Латина: *Veni, vidi, vici*. Англійська: *Veni, vidi, vici*. Українська: *Прийшов, побачив, переміг*.

3. Латина: *Qui pro quo*. Англійська: *Quid pro quo*. Українська: *Послуга за послугу. Рука руку миє*.

4. Латина: *Tempus fugit*. Англійська: *Time flies*. Українська: *Час летить*.

5. Латина: *Errare humanum est*. Англійська: *To err is human*. Українська: *Людині властиво помилятися*.

6. Латина: *Sub rosa*. Англійська: *Under the rose*. Українська: *Під трояндою (таємно, конфіденційно)*.

7. Латина: *Fructus laboris dulcis*. Англійська: *The fruit of labor is sweet*. Українська: *Плоди праці солодкі*.

8. Латина: *Semina futurae messis*. Англійська: *The seeds of the future harvest*. Українська: *Насіння майбутнього врожаю*.

9. Латина: *Roma non uno die aedificat est*. Англійська: *Rome wasn't built in one day*. Українська: *Рим не за один день будувався*.

10. Латина: *Fortuna semel ianuat pulsat*. Англійська: *Fortune knocks once at every man's door*. Українська: *Щастя раз стукає в двері*.

Є значна кількість прислів'їв, які зберегли однакове значення в усіх зазначених мовах, але без збереження однакового написання в латинській і англійській.

Наприклад:

1. Латина: *Alea iacta est*. Англійська: *The die is cast*. Українська: *Жереб кинуте*.

2. Латина: *Mens sana in corpore sano*. Англійська: *A sound mind in a sound body*. Українська: *У здоровому тілі – здоровий дух*.

3. Латина: *Verba volant, scripta manent*. Англійська: *Spoken words fly away, written words remain*. Українська: *Слова відлітають, написане залишається*.

4. Латина: *Sic transit gloria mundi*. Англійська: *Thus passes the glory of the world*. Українська: *Так минає земна слава*.

5. Латина: *Omnia vincit patientia*. Англійська: *Everything comes to him who waits*. Українська: *Терпіння і праця все перетруть*.

6. Латина: *Acta, non verba*. Англійська: *Actions speak louder than words*. Українська: *Не слова, а справи важливіші*.

7. Латина: *Ubi voluntas, ibi via*. Англійська: *Where there's a will, there's a way*. Українська: *Де є воля, там є шлях*.

8. Латина: *Antequam ad pontem venias, ne transeas*. Англійська: *Don't cross the bridge until you come to it*. Українська: *Не переходи міст, поки до нього не дійдеш*.

9. Латина: *Facies non indicat mentem*. Англійська: *You can't tell a book by its cover*. Українська: *Не суди книгу за обкладинкою*.

10. Латина: *Miser eram quod calceos non haberem, donec vidi hominem qui pedes non haberet*. Англійська: *I felt sorry for myself because I had no shoes, until I met a man who had no feet*. Українська: *Я шкодував себе, що не маю взуття, доки не зустрів людину без ніг*.

11. Латина: *Festinatio erroris mater est*. Англійська: *Haste makes waste*. Українська: *Поспішиши – людей насмішиши*.

12. Латина: *Verbum dulce iram frangit*. Англійська: *A kind word melts ice*. Українська: *Тепле слово й кригу розтопить*.

13. Латина: *Amicus certus in re incerta cernitur*. Англійська: *A friend in need is a friend indeed*. Українська: *Друзі пізнаються в біді*.

14. Латина: *Nullum malum sine bono*. Англійська: *Every cloud has a silver lining*. Українська: *Немає лиха без добра*.

15. Латина: *Sine labore non erit panis*. Англійська: *No pain, no gain*. Українська: *Хто не працює, той не їсть*.

16. Латина: *Bis cogita, semel fac*. Англійська: *Measure twice, cut once*. Українська: *Сім разів відмір – один раз відріж*.

Значна кількість фразеологізмів – прислів'їв латини, англійської і української мов мають у своєму складі компонент – орнітономен або компонент – зоонім. У мові можна знайти зооморфізми як окремі слова, так і частину зоофразеологічних одиниць. Наприклад, українська фразеологія містить приклади зооморфізмів, таких як «хоч вовком вий» або «битому собаці й кия не показуй» [7]. Ці приклади є результатом спостережень за природою і її представниками, що є сталими образами в культурі народу. Багато приказок та прислів'їв з зоокомпонентом мають аналогічні вирази в інших мовах, наприклад, англійська мова має прислів'я «hold wolf by the ears» та «barking dogs seldom bite» [12]. У англійській мові фразеологізмам із зоонімом

dog властива переважно негативна конотація, що вказує на бідність, злидні, наприклад: англ. «dog's life» – «собаче життя», «go to the dogs» – «розоритися» [12]. Українська мова використовує зоонім миша, щоб виразити значення бідності, наприклад, «бідний як церковна миша» [7]. У обох мовах є значна кількість зооморфізмів із компаративним значенням, таких як український «жити як кіт з собакою» [7] і англійський «work like a racing dog» – «пахати як віл», «fight like a cat and dog» – «сваритися» [12].

Звертаючи увагу на дослідження лексичних особливостей латинських, англійських та українських прислів'їв, що містять компоненти флори та фауни, можна зробити висновок про значну різноманітність лексичного складу. Світ природи представлений через фразеологічні образи. Це пов'язано з тим, що в дохристиянські часи люди розглядали себе як частину природи та надавали їй людські якості. У різних народів та їхніх культурах виникли власні стереотипи та уявлення про тваринний світ [6, с. 187]. Багато прислів'їв з зоокомпонентом мають аналогічні вирази в різних мовах. Давайте розглянемо приклади.

1. Латина: *Homō hominī lupus est.* Англійська: *Man is a wolf to man.* Українська: *Людина людині – вовк.*

2. Латина: *Aquila non captat muscas.* Англійська: *An eagle does not catch flies.* Українська: *Орел мух не ловить.*

3. Латина: *Lupus in fabula.* Англійська: *Speak of the wolf.* Українська: *Про вовка промова.*

4. Латина: *Vulpes pilum mutat, non mores.* Англійська: *The fox changes its fur, not its habits.* Українська: *Лисиця змінює хутро, але не вдачу.*

5. Латина: *Corvus corvo oculum non eruit.* Англійська: *A crow does not pluck out another crow's eye.* Українська: *Ворон ворону ока не виклює.*

6. Латина: *Montem ex musca facere.* Англійська: *Don't make a mountain out of an anthill.* Українська: *Робити з мухи слона.*

7. Латина: *Plus valet in manibus avis quam duae in silva.* Англійська: *A bird in the hand is worth two in the bush.* Українська: *Краще синиця в руках, ніж журавель у небі. Краще птах у руці, ніж два в куці.*

8. Латина: *Noli numerare pullos antequam excludantur.* Англійська: *Don't count your chickens before they hatch.* Українська: *Не рахуй курчат, перш ніж вони вилупляться. Не кажи гоп поки не перескочиш.*

9. Латина: *Pardus maculas suas non mutat.* Англійська: *A leopard can't change its spots.* Українська: *Вовка як не годуй, а він у ліс дивиться. Горбатого могила вирівняє.*

10. Латина: *Canes dormientes non excites.* Англійська: *Let sleeping dogs lie.* Українська: *Не буди лихо, поки воно спить тихо.*

11. Латина: *Duos aves uno lapide occidere.* Англійська: *Kill two birds with one stone.* Українська: *Вбити двох зайців одним каменем.*

12. Латина: *Aurora musis amica.* Англійська: *The early bird gets the worm.* Українська: *Рання пташка черв'яка ловить. Хто рано встає, тому Бог дає.*

13. Латина: *Curiositas felem interemit.* Англійська: *Curiosity killed the cat.* Українська: *Цікавість згубила кішку. Цікавість до добра не доведе.*

14. Латина: *Equum ad aquam ducere potes, sed bibere eum cogere non potes.* Англійська: *You can lead a horse to water, but you can't make him drink.* Українська: *Коня до води приведеш, а пити не змушиш. Можна дати шанс, але не змушиш ним скористатися.*

15. Латина: *Dulce multa capit, aceto parum.* Англійська: *You can catch more flies with honey than you can with vinegar.* Українська: *Більше мух можна спіймати медом, ніж оцтом.*

16. Латина: *Insaniam petere.* Англійська: *Go on a wild goose chase.* Українська: *Шукати голку в копиці сіна.*

17. Латина: *Bos locutus est.* Англійська: *When pigs fly.* Українська: *Коли рак на горі свисне.*

18. Латина: *Asinus ad lyram*. Англійська: *Casting pearls before swine*. Українська: *Сипати перли перед свинями*.

Також багато прислів'їв з компонентом–флоризмом мають аналогічні вирази в поданих мовах.

Наприклад:

1. Латина: *Per aspera ad astra*. Англійська: *Through hardships to the stars*. Українська: *Крізь терни до зірок*.

2. Латина: *Radix malorum est cupiditas*. Англійська: *The root of all evil is greed*. Українська: *Корінь усякого зла – жадібність*.

3. Латина: *Arbor mala, mala mala*. Англійська: *A bad tree bears bad fruit*. Українська: *Від лихого дерева – лихі плоди*.

4. Латина: *Ubi arbor, ibi umbra*. Англійська: *Where there is a tree, there is shade*. Українська: *Де дерево – там і тінь*.

5. Латина: *Alienum pratum semper viridius est*. Англійська: *The grass is always greener on the other side of the fence*. Українська: *Добре там, де нас нема*.

6. Латина: *Silvam propter arbores non videre*. Англійська: *Not see the wood for the trees*. Українська: *Не бачити головного за дрібницями. Не бачити лісу за деревами*.

7. Латина: *Ut duae pisi in vaina*. Англійська: *Like two peas in a pod*. Українська: *Як дві горошини в стручку. Як дві краплі води*.

8. Латина: *Tam vigens quam rosa*. Англійська: *As fresh as a daisy*. Українська: *Свіжий, як огірочок*.

9. Латина: *Vita non est ludus*. Англійська: *Life is not a bed of roses*. Українська: *Життя прожити – не поле перейти*.

10. Латина: *Qui quaerit, reperit*. Англійська: *A rolling stone gathers no moss*. Українська: *Хто шукає, той знаходить*.

Далі давайте розглянемо топ 5 англійських прислів'їв, які за останні 5 років найчастіше вживалися у англомовних соцмережах. Аналіз проведено на основі англомовних соціальних мереж (Twitter, Facebook, Instagram). Подані прислів'я регулярно фігурують у новинах, коментарях, аналітичних матеріалах, колонках, репортажах, блог-постах та інтерв'ю. Ними часто ілюструють загальні істини, культурні спостереження чи універсальні ситуації:

1. *The early bird catches the worm*. Цитата використовується в твіті з хештегами про успіх і підготовку: “The Early bird catches the worm.” #success #preparation #effort. Часто використовують під #motivation, #MondayMotivation.

2. *Actions speak louder than words*. Частий підпис до фото або відео у Instagram, що підкреслює важливість вчинків над словами: “Actions speak louder than words. Let them show you their true priorities.”

3. *The grass is always greener on the other side*. Про тенденцію заздрити іншим; часто постять у контексті лайф-коучингу.

4. *Haste makes waste*. Часто вживається в Instagram під фото або відео з невдалими спробами.

5. *Life is not a bed of roses*. Часто вживається у філософських сторіс, текстах про життєві випробування у Twitter.

Користувачі соціальних мереж часто цитують ці прислів'я як мотиваційні, життєві істини, жартівливі підписи, меми, або моральні настанови. Часто прислів'я продовжують використовуватися в заголовках та текстах новин. Вживаються як метафоричні рамки для пояснення подій. Наприклад, про позитивні уроки; про важливість конкретних кроків у політиці чи громадському житті; у навчальних або культурних текстах як загальний принцип. Вони є не лише в освітніх або культурних матеріалах, але й у політичних та суспільних темах, щоб передати загальноприйнятую істину або підсилити аргумент.

У ході дослідження було встановлено, що фразеологічні одиниці, зокрема ідіоми та прислів'я вище згаданих мов, є важливим складником мовної картини світу та носіями культурно-історичного досвіду народу. Вони відображають базові цінності, світоглядні установки та ментальні особливості суспільства, формуючи національну специфіку мовлення. Фразеологізми виступають не лише мовними одиницями, а й своєрідними культурними кодами, що акумулюють колективну пам'ять і передають її від покоління до покоління.

Аналіз латинських, англійських та українських прислів'їв і ідіом засвідчив значний вплив латинської мови на формування фразеологічних систем англійської та української мов. Багато латинських висловів збереглися майже без змін або ж адаптувалися до мовних норм і культурних реалій приймаючих мов, зберігши при цьому спільне семантичне ядро. Це свідчить про універсальність людського досвіду та спільність базових морально-етичних уявлень різних народів.

Висновки. Порівняльний аналіз показав, що значна кількість прислів'їв в англійській та українській мовах має повні або часткові семантичні відповідники, незважаючи на відмінності у структурі, образності чи лексичному наповненні. Особливо продуктивними виявилися фразеологічні одиниці з компонентами флори та фауни, які ґрунтуються на універсальних спостереженнях за природою, але водночас відбивають національно-культурні стереотипи й асоціації.

Дослідження сучасного функціонування англійських прислів'їв у соціальних мережах підтвердило їх актуальність і високу комунікативну цінність у ХХІ столітті. Прислів'я активно використовуються в цифровому дискурсі як засоби мотивації, аргументації, оцінки подій та узагальнення життєвого досвіду, що свідчить про їх здатність адаптуватися до нових форм комунікації.

Отже, фразеологізми латинського походження в англійській та українській мовах є яскравим прикладом міжкультурної спадкоємності та мовної взаємодії. Їх вивчення сприяє глибшому розумінню не лише мовних процесів, а й культурних зв'язків між народами, а також відкриває перспективи для подальших досліджень у галузі зіставної фразеології, культурної лінгвістики та дискурс-аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Хайдарі Н.І. Проблема розпізнання та виокремлення фразеологізмів у тексті. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 5. Т. 2. С. 82–86. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25046>.
2. Бондарчук К. Українська мова: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 288 с.
3. Словник фразеологізмів української мови / уклад. Білоноженко В. та ін. Київ: Наукова думка, 2003. 787 с.
4. Ганич Д., Олійник І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
5. Дроботенко В. Віддзеркалення одвічних сфер людського життя у фразеології різноструктурних мов (української, англійської, іспанської). *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Вип. 33. Том 1. С. 145–149. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.33.1.25>.
6. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. К. : Наукова думка, 1973. 280 с.
7. Англо-український фразеологічний словник: близько 30 000 фразеологічних виразів / уклад. К. Баранцев. Київ : Знання, 2005. 1056 с.
8. Колоїз Ж., Малюга Н., Шарманова Н. Українська пареміологія : навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014. 349 с.
9. Sinclair J. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford University Press. 1991. 179 с.
10. Moon R. "Fixed Expressions and Idioms in English". Clarendon Press, 1998. 338 p.
11. Meissner C. "Latin Phrase-Book". Project Gutenberg. 2024. 340 p.
12. Oxford Dictionary of Proverbs / edited by J. Speake. Oxford University Press, 2015. 416 p.
13. Twitter API Developer Portal. URL: <https://developer.twitter.com/> (дата звернення: 20.12.2025).

14. Мірошник С. Антропоніми в англійських фразеологізмах: історично-типологічний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Том 2. С. 90–93. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.17>

15. Жовновач Т., Глущенко А. Лексика латинського походження в англійській мові, запозичена українською. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. Вип. 213. С. 254–260. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-35>.

16. Овсянко О. Структурно-семантичні модифікації англійських прислів'їв у художньому та публіцистичному дискурсах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Запоріжжя, 2017. 21 с. https://phd.znu.edu.ua/page/aref/02_2017/Ovtsyanko_aref.pdf.

Дата першого надходження статті до видання: 26.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.04.2026